

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А. С. МАКАРЕНКА
ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА БІЗНЕС-ЕКОНОМІКИ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан фізико-математичного факультету

Михайло КАЛЕНИК

«29» серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

галузь знань D Бізнес, адміністрування та право

спеціальність D5 Маркетинг

Освітньо-професійна програма Маркетинг

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

мова навчання українська

Погоджено науково-методичною комісією
фізико-математичного факультету

«29» серпня 2025 року

Голова

Оксана ОДІНЦОВА, к.фіз.-мат. наук, доц.

Суми - 2025

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5 (денна форма навчання); 7 (заочна форма навчання);	Освітній рівень бакалавр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
1-й			
Семестр			
1-й			
Лекції			
30 год.		8 год.	
Практичні, семінарські			
38 год.		8 год.	
Лабораторні			
год.			
Самостійна робота			
80 год.		192 год.	
Консультації:			
2 год.		2 год.	
Загальна кількість годин – 150 (денна форма навчання); 210 (заочна форма навчання);	Вид контролю: залік		

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Економіка підприємства» є набуття майбутніми фахівцями ґрунтовних економічних знань з теорії та практики ефективного господарювання на рівні основної ланки суспільного виробництва – підприємства, принципів формування та використання виробничого потенціалу, взаємодії усіх видів ресурсів, форм і методів раціонального поєднання та ефективного використання усіх елементів виробничого процесу, організації та ефективності господарсько-комерційної діяльності підприємства; формування логіки економічного мислення й економічної культури; навчання базовим методам пізнання й аналізу економічних процесів, вмінню приймати обґрунтовані рішення у своїй практичній діяльності.

Завданнями дисципліни є:

– формування у здобувачів вищої освіти знань щодо сутності економічних процесів, логіку дії тих чи інших інструментів економічного механізму практичного управління господарською діяльністю; нормативно- правових основ функціонування підприємства, класифікації підприємств;

– формування навичок ефективного використання ресурсного виробничо-господарського потенціалу та забезпечення розширеного самовідтворення на основі інвестиційно-інноваційної моделі розвитку підприємства;

– розуміння основних принципів, прогресивних форм і методів впливу на господарсько-фінансовий стан підприємства в ринкових умовах господарювання;

– набуття навичок складання засновницьких документів для реєстрації суб'єктів підприємництва; розроблення комерційної ідеї та оцінювання їх ефективності; обирати найбільш ефективний вид конкурентної поведінки підприємства на ринку.

Предметом навчальної дисципліни «Економіка підприємства» є економічний механізм функціонування підприємства, формування та використання його ресурсного потенціалу з метою оптимізації економічних результатів діяльності.

Після вивчення дисципліни «Економіка підприємства» здобувачі повинні володіти:

інтегральною компетентністю:

здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері маркетингової діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування відповідних теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов;

загальними компетентностями:

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної

діяльності.

ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК10. Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами.

ЗК12. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

спеціальними (фаховими) компетентностями:

СК5. Здатність коректно застосовувати методи, прийоми та інструменти маркетингу.

СК6. Здатність проводити маркетингові дослідження у різних сферах маркетингової діяльності.

СК7. Здатність визначати вплив функціональних областей маркетингу на результати господарської діяльності ринкових суб'єктів.

СК8. Здатність розробляти маркетингове забезпечення розвитку бізнесу в умовах невизначеності.

СК12. Здатність обґрунтовувати, презентувати і впроваджувати результати досліджень у сфері маркетингу.

СК13. Здатність планування і провадження ефективної маркетингової діяльності ринкового суб'єкта в кросфункціональному розрізі.

СК14. Здатність пропонувати вдосконалення щодо функцій маркетингової діяльності.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Навчальна дисципліна «Економіка підприємства» є складовою циклу професійної підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності D Маркетинг освітнього ступеня «бакалавр», є основою для опанування спеціальних економічних та облікових дисциплін, що вивчають особливості підприємницької діяльності, цінні папери, економічний аналіз, зокрема ОК-23 «Бізнес-планування» (3 кредити). Навчальна дисципліна «Фінанси» пов'язана з дисциплінами професійного циклу ОК-9 «Мікро- та макроекономіка» (5 кредитів), ОК-11 та «Статистика» (5 кредитів).

3. Результати навчання за дисципліною

ПРН 4	Збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та маркетингові показники, обґрунтовувати управлінські рішення на основі використання необхідного аналітичного й методичного інструментарію.
ПРН 6	Визначати функціональні області маркетингової діяльності ринкового суб'єкта та їх взаємозв'язки в системі управління, розраховувати відповідні показники, які характеризують результативність такої діяльності.
ПРН 7	Використовувати цифрові інформаційні та комунікаційні технології, а також програмні продукти, необхідні для належного провадження маркетингової діяльності та практичного застосування маркетингового інструментарію.
ПРН 11	Демонструвати вміння застосовувати міждисциплінарний підхід та здійснювати маркетингові функції ринкового суб'єкта.
ПРН 14	Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані маркетингові рішення.
ПРН 17	Демонструвати навички письмової та усної професійної комунікації державною й іноземною мовами, а також належного використання професійної термінології.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти
А	Оцінки « відмінно » заслуговує відповідь здобувача вищої освіти, який виявляє бездоганні знання матеріалу, повноту аргументації; при цьому також враховується активність здобувача вищої освіти на практичних заняттях, виконання передбаченого програмою обсягу самостійної роботи. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтуються на глибокому знанні чинного законодавства, теорії та практики інноваційно-інвестиційних процесів.
В	Оцінки « дуже добре » заслуговує відповідь здобувача вищої освіти, який недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв окремі питання робочої програми. Здобувач вищої освіти вміє самостійно викласти зміст основних питань програми навчальної дисципліни, виконав завдання кожної теми та поточного контролю в цілому. Відповіді на питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтуються на знанні чинного законодавства, теорії та практики інноваційно-інвестиційних процесів.

С	Оцінки «добре» заслуговує відповідь здобувача вищої освіти, який недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв деякі теми робочої програми, не вмів самостійно викласти зміст деяких питань програми навчальної дисципліни. Окремі завдання кожної теми та поточного контролю в цілому виконав не повністю.
D	Оцінки «задовільно» заслуговує відповідь здобувача вищої освіти, який засвоїв лише окремі теми робочої програми. Не вмів вільно самостійно викласти зміст основних питань навчальної дисципліни, окремі завдання кожної теми поточного контролю не виконав.
Е	Оцінки «задовільно» заслуговує відповідь здобувача вищої освіти, який засвоїв лише окремі питання навчальної програми. Не вмів достатньо самостійно викласти зміст більшості питань програми навчальної дисципліни. Виконав лише окремі завдання кожної теми поточного контролю.
FX	Оцінки «незадовільно» заслуговує відповідь, в якій допущені грубі помилки, незнання навчального матеріалу в межах програми навчального курсу; в розкритті змісту категорій здобувач допускає неправильні відповіді або зовсім не відповідає на питання; при цьому також враховується його активність на практичних заняттях, виконання передбаченого програмою обсягу самостійної роботи.
F	Оцінки «незадовільно» заслуговує відповідь здобувача вищої освіти, який мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні», може самостійно знайти в підручнику відповідь. не засвоїв більшості тем навчальної програми не вмів викласти зміст більшості основних питань навчальної дисципліни. Не виконав більшості завдань кожної теми поточного контролю в цілому.

Розподіл балів

	Розділ	Тема	Поточний контроль	Контроль самостійної роботи
	РОЗДІЛ I.	Тема 1.1	4	2
		Тема 1.2	4	2
		Тема 1.3	4	2

Поточний контроль	СТРУКТУРА ТА РЕСУРСИ ПІДПРИЄМСТВА	Тема 1.4	4	2
		Тема 1.5	6	2
		Тема 1.6	6	2
	РОЗДІЛ II. ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	Тема 2.1	4	2
		Тема 2.2	4	2
		Тема 2.3	4	2
		Тема 2.4	4	2
		Тема 2.5	4	2
		Тема 2.6	4	2
		Тема 2.7	6	2
		Тема 2.8	6	2
		Тема 2.9	6	2
Сума		70	30	
Загальна сума		100		

Результати навчання, здобуті у неформальній та / або інформальній освіті визначаються в системі формальної освіти у процесі опанування навчальної дисципліни в порядку визначеному Положенням про порядок визнання результатів навчання у неформальній та / або інформальній освіті в СумДПУ імені А.С.Макаренка.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	
60 - 63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Важливим елементом навчального процесу при вивченні дисципліни «Економіка підприємства» є **поточний контроль** рівня знань здобувачів вищої освіти, що свідчить про засвоєння вивченого матеріалу, рівень підготовки здобувачів вищої освіти для виконання передбачених завдань. Контроль знань дозволяє оцінювати та вимірювати здобуті здобувачів вищої освіти в процесі навчання знання, уміння та навички, відіграє важливу роль у забезпеченні

належного рівня підготовки фахівців.

Об'єктами поточного контролю знань здобувачів вищої освіти є:

- систематичність роботи на семінарських (практичних) заняттях;
- виконання практичних завдань;
- виконання завдань для самостійного опрацювання;
- виконання контрольних завдань.

Поточний контроль здійснюється шляхом прийняття виконаних завдань та робіт на практичних заняттях, проведення контрольних робіт.

Поточний контроль здійснюється у двох формах:

- контроль систематичності та активності роботи студентів протягом семестру при вивченні програмного матеріалу дисципліни;
- проміжний контроль.

Систематичність та активність роботи здобувачів вищої освіти протягом семестру контролюється за такими напрямками: регулярність відвідування семінарських занять; відповіді на запитання викладача; результативність експрес-опитування; участь у студентських конференціях, олімпіадах, конкурсах за напрямками, що відповідають тематичній спрямованості дисципліни.

Проміжний контроль здійснюється шляхом проведення контрольних робіт.

Завдання для проміжного контролю комплектуються з задач за темами дисципліни.

Контроль самостійної роботи здобувачів вищої освіти з дисципліни передбачається на основі застосування наступних форм:

- перевірка завдань, що самостійно виконуються здобувачами вищої освіти при підготовці до семінарських та практичних занять;
- проведення тестування, виконання розрахунково-аналітичних завдань за темами навчальної дисципліни.

Оцінювання видів поточної роботи здобувачів вищої освіти здійснюється за бальною шкалою в залежності від рівня знань.

Зазначені форми контролю тісно взаємопов'язані та здійснюються таким чином, щоб стимулювати ефективну роботу здобувачів вищої освіти протягом семестру та забезпечити об'єктивне оцінювання їх знань.

За результатами оцінювання засвоєння здобувачами вищої освіти теоретичного матеріалу та виконання практичного завдання визначається рівень засвоєння програмного матеріалу та виставляється диференційована підсумкова оцінка за бальною шкалою, що характеризує успішність здобувачів вищої освіти.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1 Інформаційний зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ I. СТРУКТУРА ТА РЕСУРСИ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 1.1. Структура та управління підприємством

Особливості управління як системи. Об'єктивна необхідність і поняття управління суб'єктами господарювання. Планування, організація, мотивація контроль як основні функції управління підприємствами та організаціями.

Поняття і теоретико-методологічна основа класифікації методів управління. Змістова характеристика економічних, організаційно-розпорядчих і соціально-психологічних методів управління. Організаційні форми реалізації методів управління суб'єктами господарювання різного рівня.

Сутність і параметри організаційної структури управління підприємством. Основні типи організаційних структур управління: лінійно - функціональні, дивізіональні, матричні. Принципи та етапи процесу побудови організаційних структур управління виробничими й невиробничими підприємствами. Особливості вибору організаційних структур управління для ново створюваних підприємств різних розмірів і форм власності.

Необхідність і принципи формування вищих органів управління підприємствами та організаціями. Міністерства і комітети, державні корпорації і концерни як вищі органи прямого управління підпорядкованими підприємствами й організаціями. Органи централізованого опосередкованого управління суб'єктами господарювання. Спрямування та ефективність адміністративної реформи в Україні. Зарубіжний досвід централізованого управління первинними ланками національної економіки.

Тема 1.2. Персонал підприємства

Персонал підприємства та його роль у підвищенні ефективності діяльності суб'єктів господарювання. Поняття персоналу в контексті економічних понять трудових ресурсів, кадрів, трудового потенціалу та ін.

Категорії і професійно-кваліфікаційний склад персоналу підприємства (керівники, спеціалісти, службовці, робітники).

Структура персоналу підприємства. Поділ персоналу за професіями і кваліфікацією. Виокремлення й характеристика робітників за рівнем кваліфікації. Особливості структури персоналу різних підприємств та організації різних типів, розмірів і форм власності. Тенденції динаміки структури персоналу в окремих галузях та сферах діяльності.

Розрахунок чисельності працюючих. Показники руху робочої сили на підприємстві. Чинники, що потребують урахування у процесі розрахунків необхідної чисельності персоналу фірми. Визначення чисельності працівників управління, спеціалістів і службовців для підприємств різних розмірів, сфер діяльності та форм власності. Розрахунки чисельності окремих категорій робітників виробничих підприємств. Обґрунтування раціональної структури персоналу підприємств різних типів та інфраструктурних організацій.

Тема 1.3. Основні фонди підприємства

Поняття, класифікація і структура основних фондів підприємства, їх роль у здійсненні процесу виробництва продукції або надання послуг.

Облік та оцінка вартості основних фондів. Первісна, відновна й залишкова вартість основних фондів. Індксація основних фондів. Класифікація основних фондів за ознакою функціонального призначення та участі у виробничих процесах. Видова (технологічна) структура основних фондів, фактори й тенденції динаміки на підприємствах.

Фізичне і моральне зношення. Фізична суть техніко-економічного старіння знарядь праці та форми запобігання цьому (ремонт, модернізація, заміна). Амортизація. Норми амортизаційних відрахувань.

Показники руху і використання основних фондів підприємства

Поняття і значення техніко-технологічної бази виробництва. Складники техніко-технологічної бази, найефективніші способи її формування на підприємстві.

Техніко-технологічна стратегія підприємства як комплекс стратегічних рішень, що визначають технологічний тип та тип технологічної динаміки підприємства. Види та варіанти технологічної стратегії підприємства.

Особливості формування виробничої бази на підприємствах різних галузей.

Змістова характеристика й форми технічного розвитку підприємства. Діагностика стану технічного розвитку підприємства. Організаційно-економічне управління технічним розвитком підприємства.

Тема 1.4. Виробнича потужність підприємства

Виробнича потужність: види і методи визначення. Загальна характеристика, види та чинники формування (нaroщування) виробничої потужності підприємства.

Основні методичні принципи розрахунку виробничої потужності створеного й діючого підприємства. Установлення і регулювання резервних потужностей на підприємствах різних галузей економіки.

Показники й шляхи підвищення рівня використання виробничих потужностей. Конверсія та диверсифікація виробничих потужностей за ринкових умов господарювання.

Тема 1.5. Оборотні фонди та оборотні кошти підприємства

Поняття, матеріальний склад і структура оборотних фондів підприємств.

Оборотні кошти підприємства, їх класифікація, структура та джерела формування. Функціональна та елементна структура обігових коштів, її динаміка на підприємствах різних галузей економіки.

Розрахунок нормативів оборотних коштів (аналітичний, коефіцієнтний, прямого рахунку).

Показники ефективності використання оборотних коштів підприємства: коефіцієнти оборотності (кількість оборотів) й завантаження, тривалість одного обороту, рентабельність; методика їх розрахунку. Шляхи підвищення

ефективності використання обігових коштів (оптимізація запасів ресурсів і незавершеного виробництва; скорочення тривалості виробничого циклу; поліпшення організації матеріально-технічного забезпечення; прискорення реалізації виробленої продукції). Проблеми нестачі обігових коштів і поновлення їхньої величини до нормативного рівня за умови кризової ситуації на підприємстві.

Тема 1.6. Фінансово-кредитні та нематеріальні ресурси підприємства

Поняття, класифікація, джерела формування та напрями використання фінансових ресурсів підприємства.

Поняття та види нематеріальних ресурсів підприємства, їх характеристика. Характеристика об'єктів промислової власності (винаходів, промислових зразків, корисних моделей, товарних знаків, знаків обслуговування). Інформаційні технології та програмні продукти. Інші нематеріальні ресурси («ноу-хау», раціоналізаторські пропозиції, найменування місця походження товару, гудвіл фірми).

Нематеріальні активи підприємства як юридичне оформлені права виключного користування об'єктами промислової та інтелектуальної власності.

Оцінювання вартості та амортизація нематеріальних активів.

РОЗДІЛ II. ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 2.1. Інвестиційна діяльність підприємства

Поняття інвестиційних ресурсів, їх види і класифікація. Внутрішні й зовнішні джерела інвестування. Прямі та портфельні іноземні інвестиції. Різновиди і структура реальних (виробничих) інвестицій. Технологічна й відтворювальна структура капітальних вкладень, тенденції її зміни у часі.

Оцінювання інвестиційної привабливості підприємства. Розрахунки обсягу потрібних виробничих інвестицій з урахуванням економічної ситуації на ринку і підприємстві (істотне зростання або зменшення попиту на продукцію фірми, урівноваження попиту й пропонування) Обґрунтування джерел фінансування та обчислення необхідного обсягу капітальних вкладень відповідно до можливих варіантів економічної ситуації на ринку і підприємстві.

Поняття, види і стадії інвестиційних проектів. Економічне обґрунтування інвестиційних проектів різних суб'єктів господарювання у повному або короткому варіантах бізнес-плану. Форма здійснення й необхідний обсяг інвестицій для практичної реалізації проекту. Період між початком інвестування і початком експлуатації об'єкта. Середня щорічна сума прибутку протягом раціональної експлуатації виробничого об'єкта як показник ефективності інвестиційного проекту.

Поняття ризику при здійсненні інвестиційної діяльності підприємства. Методи оцінки ризикованості інвестиційних проектів, їх переваги та недоліки. Методика оцінки ефективності виробничих інвестицій за умов ринкових відносин з урахуванням грошових потоків, ставки дисконту (капіталізації), господарського ризику та інфляції. Основні показники оцінки ефективності

виробничих інвестицій (капітальних вкладень). Особливості визначення й показники ефективності реалізації (використання) різних видів цінних паперів.

Тема 2.2. Інноваційні процеси на підприємстві

Поняття, змістова характеристика та окремі види інноваційних процесів (новинок, нововведень). Локальні й глобальні новинки (нововведення). Взаємозв'язок між окремими видами інноваційних процесів. Вплив нововведень на будь-яку господарську (підприємницьку) діяльність.

Сутнісне тлумачення науково-технічного прогресу (НТП). Еволюційні й революційні форми НТП. Науково-технічні революції. Усталені загальні й пріоритетні напрямки НТП. Прогресивні базові технології. Синтетичні, композиційні та надчисті матеріали. Нетрадиційні види енергії. Комплексна автоматизація і комп'ютеризація виробництва (процесів управління).

Організаційний прогрес (ОП) як узагальнюючий фактор використання організаційних, економічних, соціальних та юридичних нововведень. Загальносистемний і внутрішньосуб'єктний напрямки ОП. Об'єкти ОП: організація виробництва й праці, окремі елементи економічного механізму господарювання (підприємства), соціальні та правові відносини. Основні тенденції ОП.

Методика визначення ефективності технічних нововведень. Народногосподарський і внутрішньогосподарський (комерційний) економічний ефект від створення новинок і використання нововведень. Урахування чинника часу при розрахунках ефективності використання технічних нововведень. Чистий прибуток як визначальний показник економічної ефективності технічних новинок (нововведень). Особливості оцінки ефективності організаційних нововведень.

Взаємодія бізнесу, науки та держави в інноваційній екосистемі (трикутник «Triple Helix»).

Впровадження відкритих інновацій та краудсорсингових платформ.

Особливості інноваційної культури підприємств: сприяння творчості, інвестиції в R&D, стимулювання працівників.

Тема 2.3. Організація виробництва

Виробничий процес і принципи його організації. Поняття й основні елементи виробничого процесу. Поділ виробничих процесів за призначенням, перебігом у часі та ступенем механізації (автоматизації). Принципи організації виробничого процесу.

Типи виробництва та їх техніко-економічна характеристика. Окремі типи виробництва (одиничне, серійне й масове), сутнісна характеристика кожного з них. Характеристика робочих місць за техніко-технологічними ознаками в різних організаційних типах виробництва. Призначення й характеристика дослідно-експериментального виробництва. Порівняльна характеристика організаційних типів виробництва за ступенем їх ефективності. Поняття методу організації виробництва. Використовувані методи організації виробництва. Організація непотокового виробництва: його ознаки й сфери застосування.

Модифікації непотокового виробництва, їх особливості та ефективність застосування. Загальна характеристика потокового виробництва (ознаки, умови застосування, класифікація поточкових ліній). Особливості організації та основні параметри функціонування поточкових ліній. Тенденції розвитку потокового виробництва в Україні та інших країнах світу. Виробничий цикл, його структура і тривалість. Методи розрахунку виробничого циклу.

Тема 2.4. Регулювання, прогнозування та планування на підприємстві

Прогнозування як наукове обґрунтування можливого стану суб'єктів господарювання у майбутньому, а також альтернативних шляхів і строків досягнення цього стану. Мета, ознаки, об'єкти й принципи прогнозування. Предмет економічного прогнозування. Нормативне й пошукове прогнозування. Можливі суб'єкти прогнозування (центральный функціональний чи галузевий орган управління, науково-дослідна організація, фірма). Евристичні, фактографічні, якісні й кількісні методи прогнозування. Довгострокові та короткострокові прогнози і сфери їх застосування.

Принципові основи планування. Планування як домінуюча функція управління. Специфічні принципи планування. Система планів підприємства. Методи планування діяльності та розвитку підприємства.

Сутність та основні етапи стратегічного планування на підприємстві. Методи вибору стратегії підприємства. Різновиди стратегій: виживання, стабілізації, зростання. Функціональні субстратегії. Сучасні проблеми розвитку системи стратегічного планування.

Тактичне й оперативне планування діяльності фірми. Відмінність тактичного планування від стратегічного. Зміст і можливі розділи тактичних (середньо- і короткострокових) планів підприємства. Основні показники тактичних планів, їх класифікація і призначення. Сутність і системи оперативного планування діяльності виробничих підрозділів підприємства. Проблеми вдосконалення внутрішньофірмового планування за умов ринкової системи господарювання.

Необхідність, методи й принципи державного економічного регулювання діяльності окремих суб'єктів господарювання. Державні контракти (замовлення) і фінансова підтримка певних суб'єктів господарювання. Банківські й комерційні кредити, їх види, форми та умови надання суб'єктам господарювання. Інші форми регулювання державою підприємницької діяльності суб'єктів господарювання.

Тема 2.5. Маркетингова діяльність. Якість продукції

Загальна сутнісна характеристика продукції, її класифікація й вимірники обсягу. Номенклатура й асортимент продукції (послуг). Валова, товарна, чиста й реалізована продукція.

Поняття, функції та принципи маркетингової діяльності. Виробнича, продуктова й комерційна концепції маркетингу. Стратегія й тактика маркетингу підприємства. Вплив маркетингової діяльності на формування програми випуску продукції (надання послуг) для ринку. Особливості

визначення ринкового попиту на окремі види продукції (послуг). Схема формування виробничої програми підприємства, її ресурсне обґрунтування.

Змістова характеристика матеріально-технічного забезпечення (МТЗ). Форми й системи МТЗ. Системи живлення внутрішньовиробничих підрозділів матеріалів. Обчислення потреби підприємства в матеріалах. Запаси матеріалів та їх регулювання. Оптимізація партій поставки матеріалів.

Якість продукції (послуг) як економічна категорія. Показники й методи оцінки якості продукції (послуг). Поняття й визначення рівня конкурентоспроможності продукції вітчизняних підприємств на ринку. Вплив підвищення якості виробів на економіку та імідж підприємства. Технічні, організаційні та соціальні заходи для підвищення якості й конкурентоспроможності продукції (послуг) вітчизняних товаровиробників.

Стандартизація продукції, її складові елементи і принципи здійснення. Наявні в Україні стандарти й технічні умови, сфери їх застосування. Сертифікація продукції, її економічне значення. Обов'язкова й добровільна сертифікація виробів. Міжнародні системи сертифікації. Національні системи якості. Формування систем якості на підприємствах. Економічна й соціальна ефективність стандартизації та сертифікації продукції.

Державний нагляд за дотриманням вимог стандартів, здійснюваний територіальними органами Держстандарту України — центрами стандартизації, метрології та сертифікації. Об'єкти державного нагляду. Матеріальна відповідальність товаровиробників за порушення вимог стандартів. Внутрішньовиробничий технічний контроль якості. Об'єкти та основні види технічного контролю якості на підприємствах.

Тема 2.6. Продуктивність, мотивація і оплата праці

Продуктивність праці: поняття, види, методи обчислення. Продуктивність праці як економічна категорія. Методичні підходи до розрахунку продуктивності праці на виробничих підприємствах. Чинники зростання продуктивності праці. Динаміка продуктивності праці на підприємствах різних галузей. Наявні резерви зростання продуктивності праці та заходи для їх використання в сучасних умовах господарювання. Розрахунки можливого зростання продуктивності праці за рахунок дії окремих і певної сукупності чинників.

Поняття мотивації праці, її зміст і види. Вимоги до формування системи мотивації праці на рівні підприємства. Загальноприйняті методи мотивації продуктивної діяльності: прямі й непрямі економічні, моральні. Принципи й можливий алгоритм регулювання поведінки працівників у трудовому колективі. Теорії мотивації.

Соціально-економічна сутність заробітної плати, її види і шляхи зростання. Основна заробітна плата й додаткова оплата праці. Залежність оплати праці від кінцевих результатів діяльності. Тарифна система. Єдина тарифна система розрядів і коефіцієнтів з оплати праці. Диференціація оплати праці за певними ознаками. Оплата праці керівників, спеціалістів і службовців. Форми й системи оплати праці робітників. Вибір форм і систем оплати праці на

підприємствах різних форм власності. Можливість колективних форм організації та оплати праці.

Функції, принципи організації та регулювання заробітної плати. Форми і системи оплати праці. Сучасна державна політика оплати праці. Механізм державного регулювання оплати праці та соціального захисту. Формування внутрішньофірмової політики оплати праці. Регулювання оплати праці на основі колективного договору. Мінімальна заробітна плата.

Тема 2.7. Витрати виробництва і собівартість продукції

Поняття витрат. Класифікація витрат підприємства. за місцем виникнення витрат, функціональним призначенням, економічними елементами, способом перенесення на вартість продукції, рівнем еластичності від обсягів виробництва, ступенем однорідності, періодами, принципами організації управління. Особливості складу поточних витрат в окремих галузях економіки.

Поняття собівартості продукції. Види і показники собівартості продукції

Складання витрат на виробництво і калькулювання собівартості одиниці продукції. Методи калькулювання собівартості. Нормативна калькуляція як метод визначення планової собівартості продукції (послуг, робіт тощо). Порядок віднесення витрат на собівартість окремих видів продукції. Розрахунок планової калькуляції. Особливості калькулювання продукції на підприємствах окремих галузей.

Показники оцінки витратності виробництва. Кошторис витрат виробництва – поняття, склад. Послідовність розрахунку витрат виробництва. Собівартість товарної продукції. Методика складання зведеного кошторису витрат виробництва. Методи планування поточних витрат підприємства. Розрахунок витрат за техніко-економічними факторами. Виявлення резервів оптимізації поточних витрат підприємства.

Тема 2.8. Ціни на продукцію: встановлення і регулювання

Поняття цін, їх види та функції. Структура ціни.

Методи ціноутворення: собівартість плюс прибуток; забезпечення фіксованої величини прибутку; за рівнем поточних цін (конкуренції); за рівнем попиту тощо. Система знижок і доплат до ціни.

Вибір стратегії ціноутворення на підприємстві. Державне регулювання ціноутворення. Шляхи вдосконалення ціноутворення на продукцію (послуги) в Україні.

Тема 2.9. Фінансово-економічні результати і ефективність діяльності підприємства

Прибуток і дохід як основні показники фінансових результатів діяльності підприємства. Прибутковість і дохідність: їх сутність та різниця між ними. Джерела формування загальної величини прибутку (доходу) підприємства. Типова схема використання прибутку (доходу) підприємства Рівень прибутковості підприємств різних галузей економіки в Україні.

Рентабельність як відносний показник ефективності діяльності

підприємства. Загальна характеристика рентабельності застосовуваних (інвестованих) ресурсів. Обчислення рентабельності: виробничих фондів (виробництва); сукупних активів; власного (акціонерного) капіталу. Рентабельність певного обсягу продукції та окремих виробів. Динаміка і способи підвищення рентабельності на підприємствах різних галузей економіки України.

Показники оцінки фінансово-економічного стану підприємства. Групи показників для оцінки прибутковості, ліквідності, оборотності, стабільності та ділової активності; методика їх обчислення.

6.2 . Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Ус ьог о	у тому числі					У сь ог о	У тому числі				
		Ле кц ії	Пр акт .	Ла бор .	К онс .	Са мо ст. р		Ле кці ї	Пр акт .	Ла бор .	Ко нс. .	Сам ост. р
РОЗДІЛ І. СТРУКТУРА ТА РЕСУРСИ ПІДПРИЄМСТВА												
Тема 1.1. Структура та управління підприємством	9	2	2			5	12					12
Тема 1.2. Персонал підприємства	9	2	2			5	12					12
Тема 1.3. Основні фонди підприємства	9	2	2			5	14		2			12
Тема 1.4. Виробнича потужність підприємства	9	2	2			5	12					12
Тема 1.5. Оборотні фонди та оборотні кошти підприємства	13	2	6			5	12					12
Тема 1.6. Фінансово-кредитні та нематеріальні ресурси підприємства	11	2	2		2	5	12					12
РОЗДІЛ ІІ. ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА												
Тема 2.1. Інвестиційна діяльність підприємства	9	2	2			5	14		2			12
Тема 2.2. Інноваційні процеси на підприємстві	9	2	2			5	14	2				12
Тема 2.3. Організація виробництва	11	2	4			5	14		2			12
Тема 2.4. Регулювання, прогнозування та планування на підприємстві	9	2	2			5	16					16
Тема 2.5. Маркетингова діяльність. Якість продукції	9	2	2			5	14	2				12

Тема 2.6. Продуктивність, мотивація і оплата праці	9	2	2		5	14		2			12	
Тема 2.7. Витрати виробництва і собівартість продукції	9	2	2		5	18	2				16	
Тема 2.8. Ціни на продукцію: встановлення і регулювання	9	2	2		5	14				2	12	
Тема 2.9. Фінансово-економічні результати і ефективність діяльності підприємства	16	2	4		10	18	2				16	
Разом з дисципліни	150	30	38		2	80	210	8	8		2	192

6.3 Теми практичних (семінарських) занять

№	Назва теми	Кількість	
		Денна форма	Заочна форма
РОЗДІЛ І. СТРУКТУРА ТА РЕСУРСИ ПІДПРИЄМСТВА			
1.	Тема 1.1. Структура та управління підприємством	2	
2.	Тема 1.2. Персонал підприємства	2	
3.	Тема 1.3. Основні фонди підприємства	2	2
4.	Тема 1.4. Виробнича потужність підприємства	2	
5.	Тема 1.5. Оборотні фонди та оборотні кошти підприємства	6	
6.	Тема 1.6. Фінансово-кредитні та нематеріальні ресурси підприємства	2	
РОЗДІЛ ІІ. ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА			
7.	Тема 2.1. Інвестиційна діяльність підприємства	2	2
8.	Тема 2.2. Інноваційні процеси на підприємстві	2	
9.	Тема 2.3. Організація виробництва	4	2
10.	Тема 2.4. Регулювання, прогнозування та планування на підприємстві	2	
11.	Тема 2.5. Маркетингова діяльність. Якість продукції	2	
12.	Тема 2.6. Продуктивність, мотивація і оплата праці	2	2
13.	Тема 2.7. Витрати виробництва і собівартість продукції	2	
14.	Тема 2.8. Ціни на продукцію: встановлення і регулювання	2	
15.	Тема 2.9. Фінансово-економічні результати і ефективність діяльності підприємства	4	
Разом		38	8

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Економіка підприємства / Л.Л. Лазебник, В.В. Гурочкіна, Л.В. Слюсарева та ін. ; за заг. ред. Л.Л. Лазебник. – Ірпінь : Університет ДФС України, 2021. 426 с.

2. Економіка і бізнес: підручник / за ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника, д.е.н., проф. О. І. Карінцевої. Суми: Університетська книга, 2021. 316 с.

3. Економіка підприємства: навч. посіб. / [Л. С. Шевченко, О. С.

Марченко, О. А. Гриценко та ін.]; за заг. ред. Л. С. Шевченко. 3-тє вид., перероб. і допов. – Харків : Право, 2021. 212 с.

4. Економіка підприємства: розрахункова робота: навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: Гречко А.В.– Електронні текстові дані. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 57 с.

5. Єрмак, С.О. Економіка підприємства. Конспект лекцій [Текст]: для студ. ступеня бакалавр / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. підприємництва і торгівлі; С.О. Єрмак – Кривий Ріг : [ДонНУЕТ], 2016. 128 с.

6. Економіка : навчальний посібник / О. Г. Дегтяренко. – Суми : Сумський державний університет, 2019. 169 с.

7. Економіка підприємства: теорія і практикум [Текст] : навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів галузі знань "Економіка та підприємництва" / В. І. Блонська, Т. Г. Васильців, С. С. Гринкевич [et al.] ; Укоопспілка. – Львів : Магнолія, 2019. 687 с.

8. Kateryna Romenska, Viktoriia Datsenko, Valentyna Samoday, Yurii Puhach and Oksana Dudchyk (2024). Management of budget flows under martial law. Public and Municipal Finance, 13(1), 55-69. <https://www.businessperspectives.org/index.php/journals/public-and-municipal-finance/issue-453/management-of-budget-flows-under-martial-law>
doi:10.21511/pmf.13(1).2024.05 .

9. Мельник Л.Г. Економіка підприємства. Навч. пос. / Л. Г. Мельник. – Київ: Патерік, 2015. – 876 с.

10. Самодай В.П., Машина Ю.П., Нечвоглод І.В. Діагностика та прогнозування фінансово-економічного стану підприємства // Східна Європа: економіка, бізнес та управління : Електронне науково фахове видання, Випуск 1(34). – Дніпро, 2022. – С. 145 – 149. URL: <http://www.easterneurope-ebm.in.ua/index.php/vipusk-34-2022>

11. Самодай В.П., Руденко Н.В., Орищенко Є.М. Актуальні питання діяльності суб'єктів господарювання в умовах пандемії Covid-19 // Східна Європа: економіка, бізнес та управління : Електронне науково фахове видання, Випуск 1(34). – Дніпро, 2022. – С. 150 – 155. URL: <http://www.easterneurope-ebm.in.ua/index.php/vipusk-34-2022>

12. Самодай В.П., Машина Ю.П., Руденко Н.В. Оцінка конкурентоспроможності підприємства та оптимізація його діяльності // Науковий економічний журнал «Інтелект ХХІ», Випуск 1(22). – Одеса, Видавничий дім «Гельветика», 2022. – С. 20 – 26. <http://www.intellect21.nuft.org.ua/index.php/1-2022>

13. Самодай В.П., Рибальченко С.М., Орищенко Є.М. Антикризове управління готельним підприємством в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2022. № 44. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1805> DOI: 10.32782/2524-0072/2022-44-35

14. Самодай В.П., Рибальченко С.М., Слатвицька Н.А. Особливості управління персоналом медичного закладу. *Вісник СумДУ, Серія Економіка*.

2022. № 4! – С. 136 – 142. URL: <https://visnyk.fem.sumdu.edu.ua/uk/4-2022> DOI: 10.21272/1817-9215.2022.4-14 .

15. Самодай В.П., Бакін М.П. Особливості діагностики конкурентоздатності підприємства. Теорія і практика сучасної економіки : матеріали XXIII Міжнародної науково-практичної конференції : 20 жовтня 2022 р. [Електронний ресурс] / відп. ред. Р. В. Манн ; М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. – Черкаси : ЧДТУ, 2022. С. 147–149.

16. Самодай В.П., Гусева В.О. Стратегічні аспекти розвитку підприємства. Теорія і практика сучасної економіки : матеріали XXIII Міжнародної науково-практичної конференції : 20 жовтня 2022 р. [Електронний ресурс] / відп. ред. Р. В. Манн ; М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. – Черкаси : ЧДТУ, 2022. С. 149–151.

17. Самодай В.П., Донський М.Л., Гладун М.В. Оптимізація управління логістичними витратами в діяльності підприємств. Економіка та суспільство. 2023. № 55. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2848> DOI: 10.32782/2524-0072/2023-55-34

18. Самодай В.П., Машина Ю.П., Колесник Н.Д. Інновації в діяльності суб'єктів господарювання в здійсненні зовнішньоекономічних операцій. *Економіка та суспільство*. 2025. № 71. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5454> DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-2>

19. Самодай В.П., Машина Ю.П., Білаш С.О. Моніторинг ринкових конкурентів та переваги умовної продукції. *Економіка та суспільство*. 2025. № 72. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5778> DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-127>

20. Самодай В.П., Бакута Р.О., Кизим В.В. Планування як ключовий елемент функціонування суб'єктів господарювання в ринковій економіці за умов невизначеності. *Економіка та суспільство*. 2025. № 73. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5912> DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-73-70>

21. Соломіна Г. В. Економіка підприємства : практикум / Г. В. Соломіна. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. – 142 с.

22. Таранюк Л. М. Потенціал і розвиток підприємства: навчальний посібник / Л. М. Таранюк. – Суми : Видавничо-виробниче підприємство «Мрія-1», 2016. – 278 с.

23. Яркіна Н. М. Економіка підприємства: навчальний посібник / Н. М. Яркіна. – К. : Видавництво Ліра-К, 2015. – 498с.

Додаткові:

1. Дмитрієв І.А. Економіка підприємства: навчальний посібник для практичних занять і самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів / І.А. Дмитрієв, І.Ю. Шевченко. □ Х.: ХНАДУ, 2018. □ 292 с.

2. Економіка підприємства : навч. посіб. / Н. Б. Юрченко, Р. С. Кравчук, І. Б. Запухляк, І. І. Василик. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2018. - 377 с.

3. Економічна теорія: підручник / В.Д. Лагутін, Ю.М. Уманців, Т.А. Щербакова та ін.; за заг. ред. В.Д. Лагутіна. – Київ: Київ. нац. торг.- екон. унт, 2018. – 608 с.

4. Нечвоглод І. Роль фінансового планування в ефективності роботи підприємства. Студентська звітна конференція: Матеріали результатів наукових досліджень молодих науковців. – Суми: Вид-во фізико-математичного факультету СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2024. – Випуск 18. – С. 35– 37.

<https://drive.google.com/file/d/19xJ7iKjLeeP11ddmvPwG0qzh2S0bRdY2/view?usp=sharing>

5. Самодай В.П. Відповідно управління системою підбору персоналу готельного господарства. Матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції «Інноваційні технології в готельно-ресторанному бізнесі», 19 - 20 травня 2020 р. – К.: НУХТ, 2020 р. С. 135 – 137.

6. Самодай В.П., Ткаченко І.І. Підвищення конкурентоспроможності у діяльності підприємств. Теорія і практика сучасної економіки : матеріали ХХІІІ Міжнародної науково-практичної конференції : 20 жовтня 2022 р. [Електронний ресурс] / відп. ред. Р. В. Манн ; М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. – Черкаси : ЧДТУ, 2022. С. 153–156.. (магістр)

7. Самодай В.П., Орищенко Є.М. Показники стійкості підприємства та їх класифікатор. Реалії та перспективи розбудови правової держави в Україні та світі : матеріали V Міжнарод. наук.-практ. конф., 07 жовт. 2022 р. Суми : СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2022. С. 242–243.

8. Самодай В.П., Пузирьова Н.О. Сутність та класифікація напрямків інноваційного розвитку підприємства. Глокалізаційні аспекти інноваційного розвитку економіки: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених (Одеса, 20 жовтня 2022 р.) [Електронний ресурс]. – Одеса: ОНЕУ, 2022. – С. 45–46. (бакалавр)

9. Самодай В.П., Лисий І.С. Особливості плану маркетингу. Гуманітарний дискурс суспільних проблем: минуле, сучасне, майбутнє: Матеріали Всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю. 20 квітня 2023 року, м. Черкаси. Черкаси: ЧПБ імені Героїв Чорнобиля, НУЦЗ України, 2023. – С. 319 – 322.

10. Самодай В.П., Осіпчук К.Ю. Характеристика конкурентного середовища та конкурентні переваги продукції. Гуманітарний дискурс суспільних проблем: минуле, сучасне, майбутнє: Матеріали Всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю. 20 квітня 2023 року, м. Черкаси. Черкаси: ЧПБ імені Героїв Чорнобиля, НУЦЗ України, 2023. – С. 330 – 333.

11. Valentyna Samoday. Formation of innovative organizational culture. Innovative educational technologies: European experience and its application in training in economics and management : Proceedings of scientific and pedagogical internship (February 13 – March 26, 2023, Riga, Latvia). Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2023. – P 317 – 319. [http://dspace-s.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/9887/1/THE %20IMPACT%20 OF %20T HE%20 WAR %20IN%20 UKRAINE.pdf](http://dspace-s.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/9887/1/THE%20IMPACT%20OF%20THE%20WAR%20IN%20UKRAINE.pdf)

12. Valentyna Samoday, Kateryna Pavlenko. Statistics of industrial enterprises, concerning the prospects for the development of their business activity. Learning & Teaching: after War and during Peace [Electronic Edition]: Conference Proceedings of II International Scientific & Practical Conference, Kharkiv, Ukraine, 10 November, 2023 / H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University; [editorial board: I. Kostikova (editor-in-chief) etc.]. Kharkiv, 2023. – P. 223 – 224.

URL: <https://zenodo.org/records/10085340>

<http://doi.org/10.5281/zenodo.10085340>

13. Самодай В.П., Нечвоглод І.В., Донський М.Л. Інноваційна логістична стратегія як ефективний інструмент оптимізації бізнес-процесів підприємства. Економіка, інноватика та сучасні бізнес-технології: актуальні проблеми та розвиток: Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 100-річчю Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка (м.Суми, 27-28 травня 2024 року). – Суми : СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2024. – С. 34 – 36.

<https://repository.sspu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/35fd6a71-a199-4caf-897f-383dc0964be1/content>

14. Самодай В.П., Борщенко К.Ю. Посилення конкурентоспроможності підприємства на основі розроблення інноваційної стратегії його розвитку. Економіка, інноватика та сучасні бізнес-технології: актуальні проблеми та розвиток: Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 100-річчю Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка (м.Суми, 27-28 травня 2024 року). – Суми : СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2024. – С. 44 – 46.

15. Самодай В.П., Стратегічний аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства. Економіка, інноватика та сучасні бізнес-технології: актуальні проблеми та розвиток: Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 100-річчю Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка (м.Суми, 27-28 травня 2024 року). – Суми : СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2024. – С. 20 – 23.

<https://repository.sspu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/35fd6a71-a199-4caf-897f-383dc0964be1/content>

16. Самодай В.П., Нестеренко Н.О., Бакін М.П. ІТ- інновації в удосконаленні економічної діяльності підприємств малого бізнесу. Економіка, інноватика та сучасні бізнес-технології: актуальні проблеми та розвиток: Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 100-річчю Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка (м.Суми, 27-28 травня 2024 року). – Суми : СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2024. – С. 70 – 71.

<https://repository.sspu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/35fd6a71-a199-4caf-897f-383dc0964be1/content>

17. Бакута Р.О., Самодай В. П. Особливості стратегічного розвитку підприємств туристичної сфери з урахуванням ризиків. / Future science: youth innovations digest // Founders of the Journal. Jan Długosz University Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko, 2024, Vol. 1 P. 45 – 52.

18. Samodai Valentyna, Korsheniuk Bohdan, Ji Yan. Social and economic means to ensure the efficiency of enterprise activities / Future science: youth innovations digest // Founders of the Journal. Jan Długosz University Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko, 2024, Vol. 1 P. 29 – 37.

19. Самодай В.П., Чен Хао, Цзі Янь. Сутність соціально-економічних аспектів розвитку підприємства / Future science: youth innovations digest // Founders of the Journal. Jan Długosz University Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko, 2024, Vol. 2. P. 97 – 101.

20. Самодай В.П., Колесник Н.Д. Інноваційні напрямки в управлінні конкурентоспроможністю. Formation of innovative potential of world science: collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the VIII International Scientific and Theoretical Conference, December 6, 2024. Tel Aviv, State of Israel: International Center of Scientific Research. С. 14 – 17. DOI 10.36074/scientia-06.12.2024

21. Самодай В. Аналіз господарської діяльності [Текст] : методичні вказівки для виконання практичних та самостійних робіт для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 051 Економіка / В. Самодай. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2025. – 110 с. <https://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/16232>

22. Самодай В. Методичні рекомендації до практичних занять з дисципліни «Стратегія розвитку підприємства» [Текст] : для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 051 Економіка / В. Самодай. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2025. – 113 с. <https://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/16231>

<https://repository.sspu.edu.ua/items/35887b06-9b62-47c8-b331-bec39ab92e4e>

23. Шабельник К. Теоретичні аспекти стратегії розвитку підприємства. Студентська звітна конференція: Матеріали результатів наукових досліджень молодих науковців. – Суми: Вид-во фізико-математичного факультету СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2024. – Випуск 18. – С. 35– 37.

<https://drive.google.com/file/d/19xJ7iKjLeeP11ddmvPwG0qzh2S0bRdY2/view?usp=sharing>

Законодавча база:

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003р. № 436-IV [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

2. Законодавство України / Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua>.

3. Кодекс законів про працю України. – К. : КМА, 2011. – 112 с.

4. Податковий Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-УІ [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

5. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

Електронні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України.
URL: <https://portal.rada.gov.ua/>.
2. Офіційний портал Кабінету Міністрів України.
URL: <http://www.kmu.gov.ua>.
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України.
URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
4. Офіційний сайт Національного Банку України.
URL: <http://www.bank.gov.ua>.
5. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів і фондового ринку.
URL: <http://www.ssmc.gov.ua>.
6. Офіційний сайт Міністерство економічного розвитку і торгівлі України.
URL: <http://www.me.gov.ua>.
7. Офіційний портал Державної фіскальної служби України. URL: <http://sfs.gov.ua/>.
8. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua>.
9. Офіційний сайт Міністерства фінансів України.
URL: <http://www.minfin.gov.ua>.
10. Офіційний сайт Світового банку.
URL: <http://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>.
11. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду.
URL: <http://www.imf.org/external/>.
12. Офіційний сайт Державної регуляторної служби України. URL: <http://www.dkrp.gov.ua/>.
13. Офіційний сайт Статистики Євростату.
URL: <http://ec.europa.eu/eurostat/>.
14. Офіційний сайт наукового журналу «Економіка України».
URL: <http://www.economukraine.com.ua/index.php>.
15. Офіційний сайт науково-теоретичного журналу «Економічна теорія».
URL: <http://etet.org.ua>.
16. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua>.
17. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року. URL: https://learn.ztu.edu.ua/pluginfile.php/57342/mod_resource/content/1/Стратегія-сталого-розвитку.pdf.

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою)

Мультимедійне обладнання в аудиторії для проведення лекційних занять.